

Drempelloze Doorstroom Monitor

Een stadsbrede peiling omtrent het drempelloos doorstromen van leerlingen
vanuit het vmbo naar havo in het schooljaar 2020-2021 in Amsterdam

30 april 2021

Samenwerkingsverband voortgezet onderwijs Amsterdam - Diemen
Bijlmerdreef 1289/2, 1103TV Amsterdam

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	1
1. Inleiding.....	2
1.1 <i>Context.....</i>	2
1.2 <i>Kansengelijkheid.....</i>	2
1.3 <i>Doelstelling.....</i>	2
1.4 <i>Afbakening en betrokken partners.....</i>	3
2. Drempelloos doorstromen.....	4
2.1 <i>Aanleiding.....</i>	4
2.2 <i>De wet tot drempelloos doorstromen.....</i>	4
2.3 <i>Doorstroomvoorwaarden.....</i>	5
3. Doorstroomresultaten.....	8
3.1 <i>Doorstromen door de ogen van vmbo-decanen.....</i>	8
3.2 <i>Doorstromen door de ogen van havo-decanen.....</i>	10
3.3 <i>Aansluitingsbeleid.....</i>	11
3.4 <i>Ervaren knelpunten en kansen.....</i>	12
4. Aanbevelingen.....	14
5. Bronnenlijst.....	16
Bijlage A. Doorstromen door de ogen van de leerling.....	17

I. Inleiding

I.1 Context

Sinds het schooljaar 2020-2021 geldt een wettelijk doorstroomrecht voor vmbo-t'ers die willen doorstromen naar de havo. Deze wet beoogt een gelijke kans op doorstroom naar het hoger algemeen voortgezet onderwijs (havo). In de wet staat dat onder voorbehoud van een vmbo-t-diploma drempelloos mag worden doorgestroomd van vmbo-t naar havo. In de praktijk betekent dit dat scholen geen cijfereisen hanteren.

De Vereniging van Amsterdamse schoolbesturen van het voortgezet onderwijs is voorloper op de bovengenoemde verandering in wetgeving. Deze schoolbesturen hebben de cijferis per schooljaar 2019-2020 laten vallen voordat de wettelijke regelgeving is ingegaan met als doel: gelijke kansen voor iedere leerling.

I.2 Kansengelijkheid

Volgens de VO-raad hebben leerlingen met een laag sociaal-economische status meer kans op het doorstromen naar vervolgonderwijs dat onvoldoende recht doet aan hun kwaliteiten. Ook krijgt deze groep leerlingen minder de mogelijkheid om door of op te stromen naar een hoger niveau binnen het voortgezet onderwijs. Het organiseren van doorstroomprogramma's is een van de manieren om gelijke kansen bij onderwijsovergangen te bevorderen (VO-raad, 2020).

Daarnaast zijn leerlingen met een laag sociaal-economische status, volgens wethouder Marjolein Moorman, meer afhankelijk van het stapelen van diploma's omdat ze vaker dan anderen een te laag basisschooladvies krijgen of omdat hun thuissituatie hun ontplooiing in de weg stond (Trouw, 2020).

I.3 Doelstelling

Het Samenwerkingsverband voortgezet onderwijs Amsterdam-Diemen heeft een monitor ontwikkeld om te volgen welk effect deze drempelloze doorstroom heeft. Het doel van de monitor is om inzicht te krijgen in het aantal leerlingen dat gebruikmaakt van het

doorstroomrecht en inzicht te krijgen in de kansen en risico's om leerlingen zo soepel mogelijk te laten overstappen.

I.4 Afbakening en betrokken partners

De monitor wordt uitgevoerd onder Amsterdamse voortgezetonderwijsscholen die betrokken zijn bij de drempelloze doorstroom. Dit zijn vmbo-scholen, havoscholen en scholen die minimaal beide niveaus aanbieden (hierna genoemd brede scholen). De vermelde resultaten zijn afkomstig van Amsterdamse schooldecanen en opgehaald door middel van interviews en online enquêtes. De op- en afstroomdata zijn bij voorkeur gedeeld vanuit Magister en anders vanuit een realistische inschatting door de betreffende decaan. De data en de enquêtes en interviews zijn geanonimiseerd en zijn daardoor niet meer te herleiden naar een school.

2. Drempelloos doorstromen

2.1 Aanleiding

In 1999, na de start van het vmbo, waren in de regelgeving eisen gesteld aan de doorstroom van vmbo-leerlingen naar het havo. Alleen leerlingen met een vmbo-diploma in de theoretische leerweg kregen de mogelijkheid om de overstap naar havo 4 te maken. Naast het diploma moesten de leerlingen in de theoretische leerweg eindexamen gedaan hebben in wiskunde en Duits of Frans om toelaatbaar te zijn tot het havo. Vanaf 2003 zijn de doorstroomeisen in de regelgeving gefaseerd weggenomen. In 2019 zijn de laatste eisen aan de overstap van het vmbo-t naar het havo uit de regelgeving weggenomen. Vanaf dat moment mochten ook leerlingen die het vmbo in de kaderberoepsgerichte leerweg en de gemengde leerweg hadden afgerond worden toegelaten tot het havo en niet alleen leerlingen die de theoretische leerweg van het vmbo hadden afgerond. Voor deze groep gelden dezelfde voorwaarden als voor de leerlingen van het vmbo-t. Met deze maatregelen werd beoogd om het stapelen te vergemakkelijken (Overheid.nl, 2020).

2.2 De wet tot drempelloos doorstromen

‘Per 17 juni 2020 is de wijziging van de Wet op het voortgezet onderwijs van kracht geworden. Daarnaast is ook op 5 juni 2020 het Besluit tot wijziging van Inrichtingsbesluit aangenomen dat een duiding biedt over de vaststelling en voorwaarden voor doorstroom havo. Hierin¹ is bepaald dat havoscholen leerlingen met een diploma in de gemengde leerweg of de theoretische leerweg van het vmbo niet mogen weigeren op basis van een oordeel over kennis, vaardigheden of leerhouding van de leerling’ (Overheid.nl,2020).

De in deze maatregel neergelegde voorwaarde houdt in dat de vmbo-gl/tl-leerling naast het hebben van een diploma, ook in een extra vak eindexamen moet hebben gedaan. De school is echter niet tot weigeren verplicht als de leerling niet aan de doorstroomvoorwaarden voldoet (Overheid.nl, 2020).

¹ In artikel 27a, eerste lid, van de Wet op het voortgezet onderwijs.

Daarentegen zijn scholen wel bevoegd om leerlingen te weigeren vanwege plaatsgebrek of om denominatieve redenen (Overheid.nl, 2020). Onder denominatieve redenen binnen het onderwijs wordt verstaan dat scholen leerlingen op grond van religie en/of gewetensbezwaren mogen weigeren (Vrijheid van onderwijs, 2007).

2.3 Doorstroomvoorwaarden

Volgens het ministerie van OCW is het noodzakelijk om een doorstroomvoorwaarde van een extra vak te stellen voor de overgang van vmbo naar havo. Dit is belangrijk zodat leerlingen die de overstap maken qua vakinhoud op het vmbo aansluit op het vakkenpakket op de havo. Leerlingen die overstappen vanuit vmbo-t/gl hebben anders een té grote achterstand in vergelijking met leerlingen die vanuit 3 havo worden bevorderd naar 4 havo (Overheid.nl, 2020).

Het extra vak

De doorstroomvoorwaarde die scholen op basis van deze algemene maatregel van bestuur (hierna AMvB) mogen hanteren, houdt in dat de leerling geslaagd moet zijn voor het eindexamen met een extra vak. Het is niet noodzakelijkerwijs zo dat het extra vak met een 6 moet zijn afgerond, maar wel dat een vmbo-leerling die een 5 heeft behaald voor één van de verplichte vakken en een 5 voor het extra vak, alleen kan slagen indien deze onvoldoendes worden gecompenseerd door ten minste een 7.

De vakken waar het om gaat zijn bijvoorbeeld economie, Frans, maatschappijkunde en beeldende vorming, maar ook Informatietechnologie. Hiermee heeft de leerling een breed palet aan mogelijke vakken die als extra vak kunnen worden gekozen. Het extra vak kan niet een beroepsgericht vak of programmaonderdeel van de school zijn. De keuze voor dat extra vak maakt de vmbo-leerling aan het einde van het derde leerjaar.

De leerling kan het vak na het doorstromen naar de havo blijven volgen. Een leerling heeft echter ook de mogelijkheid om na de overstap een ander vak in het pakket op te nemen. Eenmaal toegelaten tot het havo, heeft de leerling immers de gelegenheid om zelf het vrije deel van zijn profiel samen te stellen en daarin eigen keuzes te maken (Overheid.nl, 2020).

Leerlingen kiezen een extra vak dat aansluit bij hun talenten of wensen ten aanzien van het mbo of wat zij nodig hebben voor de doorstroom naar het havo. Echter moet worden voorkomen dat de leerling wordt benadeeld door een minder gelukkige keuze voor een extra vak. Hier kan de decaan op inspelen. Goede loopbaanoriëntatie en -begeleiding (hierna: LOB) draagt eraan bij dat leerlingen een verstandige afweging maken van het extra vak waarin zij eindexamen afleggen. De verwachting is daarom dat leerlingen in de meeste gevallen een extra vak kiezen dat hen goed voorbereidt op de overstap naar het havo of naar het mbo (Overheid.nl, 2020).

Motivatiebrieven kennismakingsgesprek

In afwijking van de eerdergenoemde wetwijziging zijn per 17 juni 2020 een aantal voorwaarden² aan de wet toegevoegd die de school mag gebruiken voor de toelating van doorstromers. De wijziging houdt in dat een havoschool als voorwaarde voor toelating een motivatiebrief van de leerling of deelname aan een kennismakingsgesprek mag eisen. Echter is wel van belang dat de uitslag van beide voorwaarden **niet bindend is**.

Tot de wijziging van voorwaarden is besloten omdat er signalen van leraren zijn dat leerlingen op een schoolniveau zitten dat te hoog is. Met deze toevoeging krijgen scholen handvatten om leerlingen beter te helpen om de juiste schoolkeuze te maken en goede begeleiding te geven in de loopbaanoriëntatie. In de praktijk betekent dit dat de school voor de toelating een kennismakingsgesprek of motivatiebrief kan vragen aan deze leerlingen om uit te vinden of het havo de juiste stap is in hun schoolcarrière. Hieruit kan de school een niet-bindend advies geven aan de leerling om wel of niet aan de havo te beginnen.

2

In artikel I, onderdeel B, wordt artikel 27a als volgt gewijzigd: 1. Na het eerste lid worden twee leden ingevoegd, luidende: 1a. In afwijking van het eerste lid, mag het bevoegd gezag als voorwaarde voor toelating tot het vijfde leerjaar van het hoger algemeen voortgezet onderwijs van een leerling als bedoeld in het eerste lid stellen dat de leerling een motivatiebrief aanlevert of deelneemt aan een kennismakingsgesprek. 1b. Als gebruik is gemaakt van de bevoegdheid, bedoeld in lid 1a, mag het bevoegd gezag een advies uitbrengen aan de leerling over deelname aan het hoger algemeen voortgezet onderwijs. Dit advies is niet bindend. 2. In het tweede lid wordt na «het eerste lid» ingevoegd «en onverminderd het lid 1a en 1b».

In artikel II, onderdeel B, wordt artikel 64a als volgt gewijzigd: 1. Na het eerste lid worden twee leden ingevoegd, luidende: 1a. In afwijking van het eerste lid, mag het bevoegd gezag als voorwaarde voor toelating tot het vijfde leerjaar van het hoger algemeen voortgezet onderwijs van een leerling als bedoeld in het eerste lid stellen dat de leerling een motivatiebrief aanlevert of deelneemt aan een kennismakingsgesprek. 1b. Als gebruik is gemaakt van de bevoegdheid, bedoeld in lid 1a, mag het bevoegd gezag een advies uitbrengen aan de leerling over deelname aan het hoger algemeen voortgezet onderwijs. Dit advies is niet bindend.

Doubleerverbod

Scholen hebben de ruimte om eigen beleid te voeren over het laten doubleren van leerlingen. Deze AMvB³ perkt die ruimte in, door te bepalen dat een havoschool in haar verwijderingsbeleid geen onderscheid mag maken tussen leerlingen op basis van hun vooropleiding. Dit betekent dat leerlingen die doorstromen vanuit het vmbo naar havo mogen blijven zitten in havo 4.

Doorstromen ten tijde van corona

Minister Slob voor Basis- en Voortgezet Onderwijs heeft in december 2020 bekendgemaakt dat de centrale examens dit schooljaar doorgaan. Wel zijn er een aantal maatregelen waardoor leerlingen de kans krijgen dit schooljaar, ondanks de achterstanden door corona, alsnog succesvol af te ronden. Met deze maatregelen kunnen leerlingen een volwaardig diploma halen waarmee zij kunnen doorstromen naar het vervolgonderwijs.

Behalve twee herkansingen en een extra tijdvak waardoor leerlingen hun examens kunnen spreiden, kunnen leerlingen straks één vak niet mee laten tellen. Dat mag geen kernvak zijn, zoals Nederlands, Engels of wiskunde. Wegstrepen kan alleen als een leerling hierdoor alsnog kan slagen.

Door de wettelijke voorwaarde mogen scholen de eis hanteren van zeven vakken om door te mogen stromen naar de havo. Vanwege de coronamaatregel mag de leerling een onvoldoende van één niet-kernvak wegstrepen. Het staat de school vrij ook leerlingen aan te nemen die geslaagd zijn met vijf of zes vakken, maar is hiertoe niet verplicht.

³ Artikel 14a Inrichtingsbesluit WVO en artikel 13a Inrichtingsbesluit WVO BES.

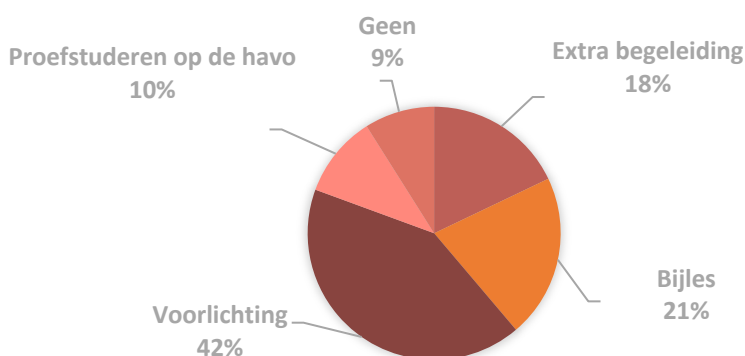
3. Doorstroomresultaten

Voor deze monitor is een online vragenlijst uitgezet onder 52 schooldecanen. Dit zijn alle Amsterdamse schooldecanen die betrokken zijn bij de doorstroom vmbo-havo. Van de 52 scholen hebben 37 scholen de vragenlijst ingevuld. Van de 37 respondenten zijn er 23 afkomstig van brede scholen en ze bieden zowel vmbo t/gl als havo aan. Zes van de scholen bieden vmbo-t/gl aan of lager. En acht scholen bieden alleen havo aan of hoger. Drie scholen hebben aangegeven dat er geen doorstroom plaatsvindt naar de havo en hebben daarom de vragenlijst niet kunnen invullen. Tot slot hebben 14 decanen geen gehoor gegeven aan de oproep.

3.1 Doorstromen door de ogen van vmbo-decanen

De vragen met betrekking tot de doorstroomcijfers zijn door 17 scholen volledig ingevuld. Van de 17 geven 12 scholen aan dat het aantal vmbo-gediplomeerden dat doorstroomt naar havo 4 sinds de invoering van de drempelloze doorstroom **omhoog** is gegaan. Twee decanen geven aan geen verandering te zien. Een aantal decanen geven aan hier geen zicht op te hebben. Tot slot hebben vijf decanen aangegeven geen verschil in aantallen te zien maar wel een verschil in de motivatie van de leerlingen. Er is een toename in het aantal leerlingen dat doorstroomt die nog niet goed weten wat ze willen en daarvoor niet naar het mbo willen doorstromen. De volgende activiteiten worden door vmbo-scholen extra ingezet rondom leerlingen die willen doorstromen.

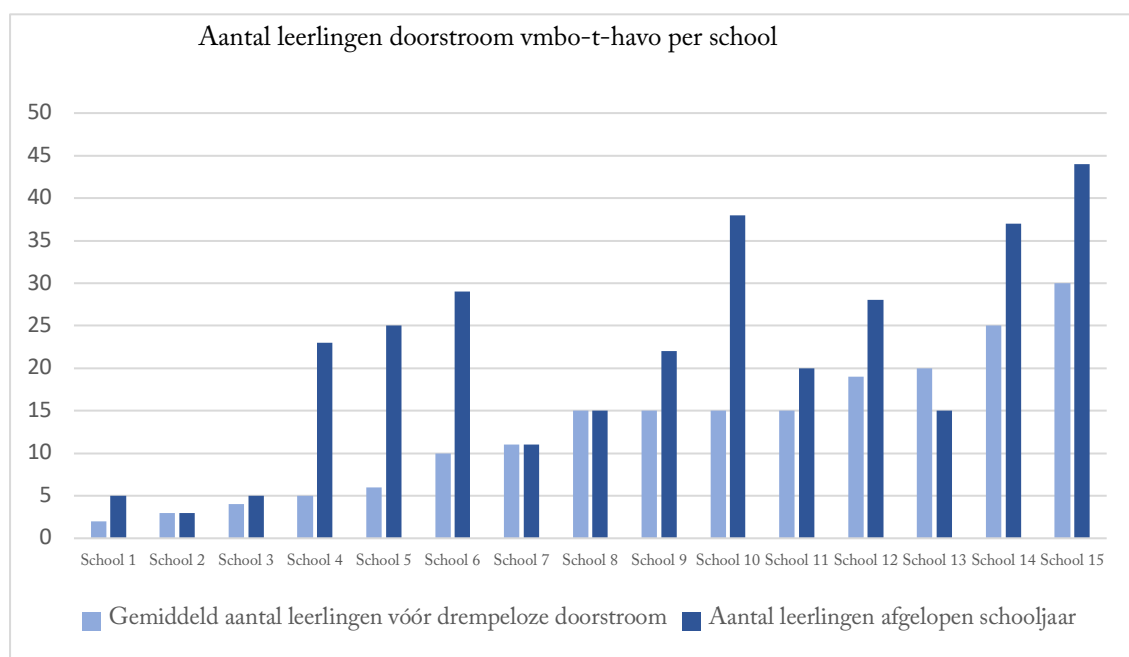
EXTRA ACTIVITEITEN T.B.V. DE DOORSTROOM

Grafiek 1: Cirkeldiagram en percentages van extra ondernomen activiteiten t.b.v. doorstroom havo

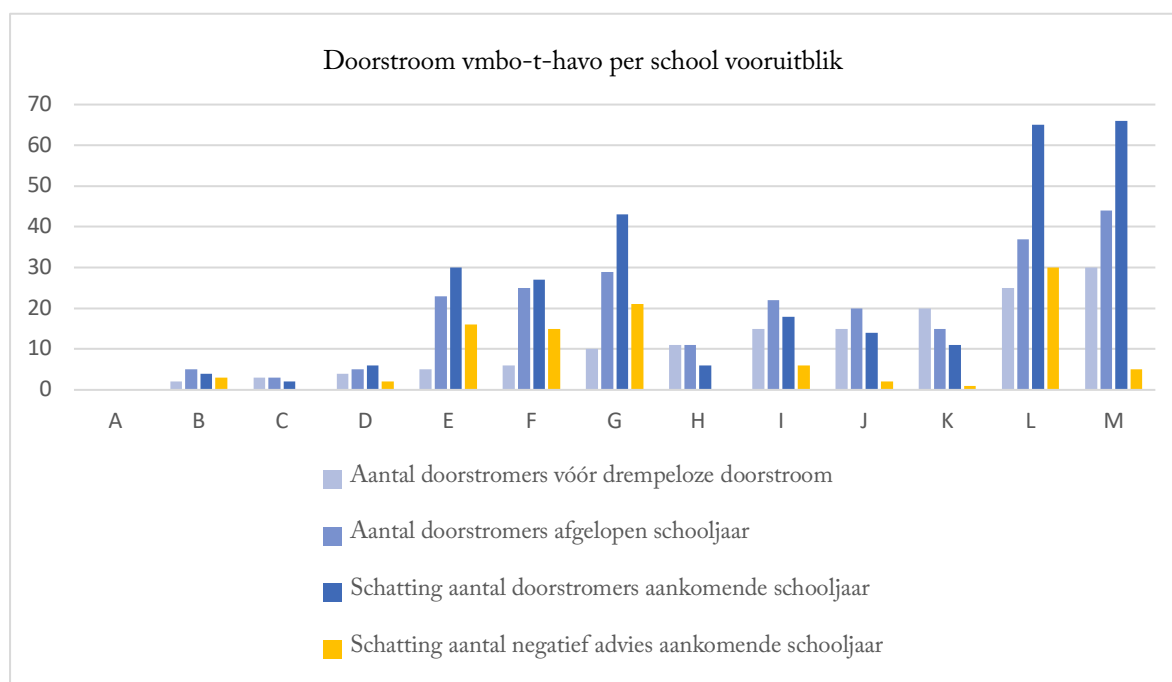
Uit de cijfers blijkt een toename van **64%** in het gemiddeld aantal doorstromers sinds de invoering van de drempelloze doorstroom in 2020. Van de 17 scholen stroomden tot vlak voor de invoering van de drempelloze doorstroom naar schatting gemiddeld 195 leerlingen door naar de havo. In het huidige schooljaar (2020-2021) zijn 320 leerlingen doorgestroomd, waarvan 45 leerlingen een **negatief advies** hebben gekregen van hun schooldecaan. In grafiek 2 is te zien dat de toename per school aanzienlijk verschilt. De toename van doorstroom naar de havo speelt voor de helft van de respondenten een rol. Op enkele scholen is de toename behoorlijk groot.

Grafiek 2 laat zien dat op de helft van de scholen een vergroot aantal leerlingen is doorgestroomd het afgelopen schooljaar. Bij de scholen 4, 5 en 6 is te zien dat er een sterke toename is van het aantal doorstromers met in elk geval een verschil van 20 leerlingen. Ook laat de grafiek zien dat niet op alle scholen de doorstroom vmbo-t-havo een grote rol speelt zoals bij de scholen 1, 2 en 3.

Grafiek 2: op de X-as scholen geanonimiseerd, op de Y-as het aantal doorstromers in cijfers

De decanen schatten dat voor aankomend schooljaar (2021-2022) 292 leerlingen na hun vmbo-t-examen willen doorstromen naar de havo. Hiervan schatten de decanen dat zij aan 80 leerlingen een negatief doorstroomadvies gaan geven. In grafiek 3 is te zien dat de verwachte stijging aanzienlijk verschilt per school. Slechts op drie scholen wordt een grote toename verwacht.

Grafiek 3: op de X-as scholen geanonimiseerd, op de Y-as prognose aantal doorstromers

3.2 Doorstromen door de ogen van havodecanen

Van de 31 schooldecanen die beroepsmatig betrokken zijn bij de havo-instroom geeft 78% van de ondervraagden aan goed op de hoogte te zijn van de wet toelatingsrecht doorstroom vmbo-havo. Het overige percentage zegt niet bekend te zijn met het toelatingsrecht of dat ze er wel iets van mee hebben gekregen maar niet goed op de hoogte zijn.

50% van de havodecanen geeft aan hetzelfde toelatingsbeleid te hanteren voor vmbo-gediplomeerden afkomstig vanuit de eigen school als voor leerlingen afkomstig van andere vmbo-scholen. Dit in tegenstelling tot 38% van de havodecanen die aangeven dat er andere regels gelden voor leerlingen van buitenaf. Tot slot geeft 12% van de decanen aan dat zij hier niet goed van op de hoogte zijn en er geen uitspraken over kunnen doen.

De havoscholen zien een duidelijke toename in het aantal aanmeldingen sinds het laten vallen van de cijfereis. Zo geeft 80% van de decanen aan dat de school hierop haar toelatingscriteria heeft aangepast. Het verschil in toelatingsbeleid zit voornamelijk in het toelatingsgesprek voor leerlingen van buitenaf. Eén school geeft aan dat interne leerlingen met zes vakken mogen doorstromen maar leerlingen afkomstig van een andere school een zevende examenvak moeten hebben. Ook wordt aangegeven dat het advies van de toeleverende vmbo-school wordt meegenomen in de toelatingsbeslissing. Dit advies is niet bindend.

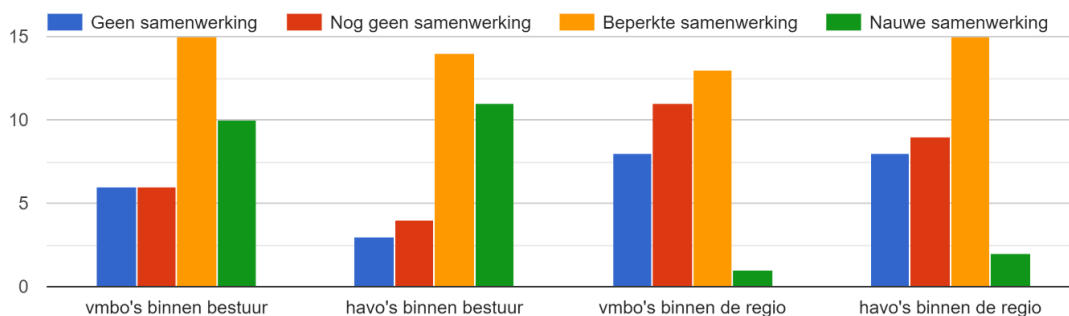
Vijf van de deelnemende havoscholen hanteren verschillende overgangsnormen in leerjaar 4 voor leerlingen die afkomstig zijn van het vmbo. Het verschil zit bij alle in het verbod op doubleren. Bij twee scholen wordt aangegeven dat hier in uitzonderlijke gevallen een uitzondering voor wordt gemaakt.

Op de vraag of het niveau van de toegelaten vmbo-geplomeerden sinds de invoering van de drempelloze doorstroom is veranderd vindt 35% dat het niveau is gedaald. De antwoorden op de vraag of het studiesucces van de doorstromers is veranderd zijn wisselend. Velen vinden dat moeilijk te bepalen door corona en één decaan nuanceert het beeld: 'Als er meer doorgelaten worden, slagen er meer, maar stromen er ook meer af.' Acht scholen geven aan dat ze meer gaan inzetten op voorlichting op het vmbo en het invoeren van overstapmodules met als doel de overstap soepeler te organiseren. Zo zoeken een aantal categorale vmbo's en havo's elkaar op om gezamenlijke voorlichting te organiseren.

3.3 Aansluitingsbeleid

In de vragenlijst hebben 30 scholen antwoord gegeven over de mate en hoedanigheid van het aansluitingsbeleid. Met aansluitingsbeleid wordt bedoeld in hoeverre scholen met elkaar samenwerken met betrekking tot de doorstroom van leerlingen. In de figuur hieronder wordt alleen weergegeven in hoeverre scholen samenwerken met betrekking tot doorstromers. Wat opvalt is dat de mate van samenwerken tussen en met de scholen verschilt. Ook zien we dat scholen binnen het bestuur goed samenwerken met betrekking tot het toelatingsbeleid. Dit in tegenstelling tot scholen die buiten het bestuur vallen waarbij er geen of nog geen samenwerking is met betrekking tot het toelatingsbeleid.

In hoeverre werkt uw school samen met de hieronder genoemde scholen op het gebied van het toelatings- en aansluitingsbeleid?

Op de vraag hoe tevreden de decaan is over de samenwerking tussen de school en andere scholen op het gebied van het toelatings- en aansluitingsbeleid geeft 55% aan noch tevreden of ontevreden te zijn. Een opvallende reactie van een vmbo-decaan op deze vraag luidt: 'Tot nu toe is een overstap naar een andere havoschool nog niet gelukt voor onze leerlingen als gevolg van aanvullende voorwaarden.' Uit de enquête blijkt dat het voor leerlingen afkomstig van categorale vmbo's met weinig havoscholen binnen het bestuur moeilijker is om door te stromen.

3.4 Ervaren knelpunten en kansen

In de enquête is een uitvraag gedaan naar ervaren knelpunten en mogelijke verbetering van de drempelloze doorstroom met als doel de leerling zo soepel mogelijk te begeleiden tijdens de doorstroom naar havo. Hieronder een overzicht van een aantal meest genoemde of opvallende punten:

Kansen

- De inhoudelijke afstemming met andere scholen als het gaat om toelating van vmbo naar havo: toelatingsbeleid.
- Er is intensievere begeleiding nodig voor de overstappers.

- Betere samenwerking met andere scholen op het gebied van loopbaanoriëntatie en -begeleiding.

Knelpunten

- Ouders zijn moeilijker te overtuigen dat havo niet de juiste keuze is voor de leerling.
- Veel leerlingen uit vmbo-t kiezen ongemotiveerd voor havo vanwege uitstel studiekeuze.
- Veel aanmeldingen voor 4 havo; op sommige scholen zal geloot moeten worden.
- Er wordt een groei gezien in afstroom 4 havo.

Ook is er een uitvraag gedaan naar de behoefte van verdere ondersteuning bij de uitvoering van de drempelloze doorstroom. Hieronder volgt een overzicht van een aantal meest genoemde of opvallende punten benoemd door de schooldecanen:

- Inhoudelijk: hiaten in vakkennis en taalbeleid.
- Meer uitwisseling, advies voor en door decanen.
- De zomerschool verplichten voor alle doorstromers.
- Meer eenduidigheid: doorstromers worden niet altijd toegelaten op andere havoscholen vanwege de belemmerende aansluiting en plek.
- De doorstroom wordt niet gezien als drempelloos door de verschillende profielen/vakken die per school aangeboden worden. Nuttig zou zijn een algeheel overzicht te hebben van scholen en hun eisen of vakken.
- Meer transparantie zodat er sneller een einde kan komen aan de onzekerheid bij de doorstromende leerlingen. Leerlingen moeten nu vaak wachten tot na de examens wanneer zij te horen krijgen of zij zijn aangenomen op de havo.
- Het opzetten van een havoskillsprogramma: een verplicht vaardighedenprogramma dat leerlingen moeten volgen in hun examenjaar.

4. Aanbevelingen

Onzekerheid

Scholen ervaren dat er veel onzekerheid is bij de leerlingen over beschikbare havoplaatsen. Havoscholen houden lang de boot af; in sommige gevallen hadden leerlingen bij aanvang van de zomervakantie nog geen definitieve 'ja' te horen gekregen. Volgens de vmbo-school zijn leerlingen gebaat bij meer transparantie betreffende het aannamebeleid van de havoscholen. Scholen geven leerlingen het advies om zich aan te melden bij verschillende scholen.

Workshop begeleiden van leerlingen naar de havo of het mbo

Uit de geschatte cijfers zien we een toename van doorstroom van vmbo-havo, maar wel vooral op slechts een aantal scholen. Er is een groep leerlingen die naar de havo gaat ondanks een negatief advies. Een stedelijk aanbod van workshops voor Amsterdamse schooldecanen voor het begeleiden van leerlingen naar de juiste plek: mbo of havo. Tijdens deze workshops staat centraal: hoe voer je juiste loopbaangesprek, hoe voer je gesprekken met ouders over het advies, hoe ga je om met leerlingen en ouders die het advies niet overnemen?

Werken aan stigma mbo

Vaak speelt het negatieve imago van het mbo een rol in de keuze om niet daarnaartoe te gaan. Ook ouders motiveren en stimuleren de leerling door te stromen naar de havo indien de mogelijkheid daar is vanwege het stigma. Vmbo-leerlingen horen dit schooljaar van mbo-studenten dat er weinig les is; dit maakt ze ongerust. Betere voorlichting voor en door het mbo en het delen van succesverhalen van mbo-studenten kan bijdragen aan het beeld dat leerlingen en ouders hebben van het mbo.

Doorstroomprogramma's organiseren

De motivatie van de opstomers is dat ze vaak niet weten wat ze later willen doen. Door te kiezen voor de havo kan deze keuze nog even worden uitgesteld. Betere loopbaanoriëntatie en -begeleiding kan bijdragen aan het maken van de 'goede keuze'. Mocht de leerling rondom de aanmelddeadline (1 april of 1 mei) nog niet weten wat hij of zij wil, dan kan een inschrijving

voor een doorstroomprogramma uitkomst bieden. Doorstroomprogramma's kunnen georganiseerd worden vanuit het voortgezet onderwijs maar ook vanuit het mbo: iZone en het H-jaar.

Ouderbetrokkenheid

Het blijft belangrijk om bewustwording bij ouders te creëren. Door de drempelloze doorstroom is het stigma op het mbo groter geworden, net als de wens van ouders voor hun kinderen om door te stromen naar 'hoger'. Het blijft belangrijk dat de geschikte doelgroep naar het mbo gaat.

Successen vieren!

De drempelloze doorstroom draagt ook bij aan het vergroten van kansengelijkheid. Meer kinderen krijgen de kans om door te stromen en zichzelf uit te dagen en de ambities te vergroten. Behalve de haken en ogen aan de doorstroom mag dit succes ook zeker gevierd worden!

Werken aan hiaten in vakkennis en studievaardigheden

De havodecanen geven aan dat een groeiende groep doorstromers niet mee kan komen in havo 4 door hiaten in vakkennis. Een verplichte zomerschool en bijspijkerprogramma's of een havoskillsprogramma op het vmbo kunnen de leerlingen klaarstomen voor de havo.

5. Bronnenlijst

Bibliografie

Overheid.nl. (2020, juni 26). *Informatie over Stadsblad 2020, 210*. Opgehaald van Officiële bekendmakingen: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2020-210>

SLO. (2011). *Scenario's voor de aansluiting vmbo-tl/g en havo*. Opgehaald van SLO: <https://slo.nl/publish/pages/2996/scenarios-voor-de-aansluiting-tussen-vmbo-tl-en-havo.pdf>

Tweede Kamer der Staten-Generaal. (2020, februari 14). *Wet gelijke kans op doorstroom naar havo en vwo*. Opgehaald van <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?id=2019Z08127&did=2020D07816>

VO-raad. (2019, juli 11). *Inspectie verhoogt norm 'bovenbouwsucces' van het havo met ingang van 1 maart 2020*. Opgehaald van VO-raad: <https://www.vo-raad.nl/nieuws/inspectie-verhoogt-norm-bovenbouwsucces-van-het-havo-met-ingang-van-1-maart-2020>

VO-raad. (2020, juni 17). *AMVB*. Opgehaald van VO-raad: <https://www.vo-raad.nl/nieuws/amvb-doorstroomrecht-vmbo-havo-en-havo-vwo-gepubliceerd>

VO-raad. (2020, januari 1). *VO-raad*. Opgehaald van Onderwijsovergangen: <https://www.vo-raad.nl/themas/onderwijsovergangen/onderwerpen/314>

Bijlage A. Doorstromen door de ogen van de leerling

Tijdens het verwerken van de resultaten is ook een leerling geïnterviewd. Dit met als doel de ervaringen, successen en knelpunten van de doorstromer in beeld te krijgen. De geïnterviewde leerling is een vmbo-havo-doorstromer. De leerling zit nu in het examenjaar.

- Waarom wilde je graag doorstromen naar de havo?

‘Ik wist nog niet goed wat ik wilde gaan doen of worden later. Mijn focus was echt op de eindexamens en niet op de mbo-opleidingen. Ik heb me wel ingeschreven voor het mbo omdat ik dat moest maar ik wist eigenlijk wel zeker dat ik de havo wilde proberen.’

- Hoe heb je je voorbereid op de overstap?

‘Ik heb veel gepraat met mijn ouders en mentor. Verder eigenlijk niet echt; heb vooral veel geleerd voor mijn examens.’

- Wat was het advies van je decaan?

‘Het advies van mijn decaan was dat ik het moest proberen en me moest aanmelden voor de havo. Wel moest ik me ook oriënteren op het mbo. Dat heb ik wel gedaan maar niet echt met interesse.’

- Wat heeft je doen besluiten niet naar het mbo te willen gaan?

‘Het mbo staat niet echt goed aangeschreven en als ik havo kon doen moet ik dat zeker proberen van mezelf. Altijd hogerop gaan en doelen stellen.’

- Heb je je georiënteerd op de mbo-opleidingen en op welke heb je je ingeschreven?

‘Ik heb me wel georiënteerd en heb me ingeschreven voor verpleegkundige niveau 4. Dit jaar heb ik me ingeschreven voor HBO-verpleegkundige. Ik weet dat ik ook via het mbo had

kunnen doorstromen en dan al ervaring had kunnen opdoen. Toch is mijn havodiploma mij meer waard.'

- Heb je met vrienden gesproken over je keuze tussen het mbo of de havo?

'Ja, we hebben toen zeker gesproken over het mbo of de havo. Sommige vrienden wisten precies welke mbo-opleiding ze wilden doen en sommigen die twijfelden schreven zich in voor de havo; een gedeelte daarvan heeft het niet gered en is alsnog naar het mbo gegaan.

'- Ben je blij dat je de overstap hebt gemaakt naar de havo? Is de havo wat je ervan had verwacht?

'Ja, ik ben blij met keuze. Ik vond het wel heel spannend en was vooral zenuwachtig over hoe moeilijk het zou gaan zijn. Eigenlijk valt het best wel mee en sta ik er goed voor en ga ik als ik zo doorga mijn examens halen.'

- Krijg je extra begeleiding? Vind je dat je dat nodig hebt?

'Nee, ik krijg geen extra begeleiding. Wel heb ik in havo 4 extra gesprekken gehad met mijn mentor en kreeg ik soms wat extra ondersteuning bij Nederlands en wiskunde, maar dat was in de vijfde niet meer nodig.'

- Wat zou jij je vrienden aanraden die nu in vmbo-t klas 4 zitten: havo of mbo en waarom?

'Ik zou mijn vrienden aanraden zeker de havo te proberen. De havo is toch hoger en je kan daarna naar het mbo. Veel mensen van 15, 16 jaar weten toch nog niet wat ze willen gaan doen en kunnen dan beter havo gaan doen dan de verkeerde keuze maken.'